

Małgorzata Komza 1946–2022

Na początku roku 2022, w dniu 10 stycznia, odeszła dr hab. Małgorzata Komza, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego (1946–2022). Była wybitną znawczynią estetyki książki dawnej i współczesnej, a jej interdyscyplinarne badania, prowadzone na granicy historii sztuki i bibliologii, miały oryginalny, nowatorski charakter. Małgorzatę Komzę uważa się za twórczynię nowej szkoły naukowej, której celem są badania szeroko pojętej sztuki książki, estetyki druku, a także wizualizacji tekstów piśmienniczych.

Małgorzata Komza przez wiele lat służyła swoją wiedzą i doświadczeniem Instytutowi Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego – najpierw jako zastępca dyrektora (1981–1987), potem jako dyrektor (1995–2005), a następnie do momentu przejścia na emeryturę jako kierownik Zakładu Książki Współczesnej i Edytorstwa (2005–2016).

W licznych pracach poruszała różnorodne tematy, wśród których szczególnie eksponowana była problematyka ilustracji książkowej. Interesowała ją ilustracja dawna i współczesna, polska i zagraniczna (przede wszystkim francuska). Komza zwracała uwagę na aspekty wizualne i treściowe ilustracji, badała relacje między obrazem a tekstem literackim, analizowała różne typy ilustracji oraz funkcje, jakie mają do spełnienia. Interesował ją także wpływ materiału wizualnego zawartego w książce na odbiór czytelników. Wreszcie interesowali ją sami twórcy ilustracji, ich dokonania, świadomość artystyczna, a także relacje ilustratorów z pozostałymi współtwórcami książki oraz zagadnienia wzajemnej współpracy wszystkich twórców edycji.

Ważną część jej dorobku publikacyjnego stanowią teksty teoretyczne, będące próbą uporządkowania pola badawczego współczesnej sztuki książki. Jasno sprecyzowała w nich swoje poglądy na temat przeszłości i przyszłości badań nad sztuką książki, a także rozszerzających się nieustannie jej perspektyw badawczych. Podkreślała, że metodologia badań estetyki książki dopiero się kształtuje, a bibliolog w swej pracy nie może się zadować tylko na siebie, ponieważ szczególne znaczenie ma podejście interdyscyplinarne i umiejętne korzystanie z dokonań innych dyscyplin naukowych, a także praktyków: redaktorów, typografów, wydawców. Jednocześnie zaznaczała odrębność spojrzenia bibliologicznego, akcentując, że dla bibliologa wszystkie książki, nawet te artystycznie niedoskonałe, mają wartość, ponieważ

2 WSPOMNIENIE

także książki brzydkie i pospolite są źródłem informacji o czasach, w których powstały, są świadectwem swojej epoki.

Małgorzata Komza podkreślała, że badania z zakresu sztuki książki czy estetyki publikacji wciąż cieszą się zbyt małym zainteresowaniem uczonych. Starła się więc je rozbudzić przede wszystkim w środowisku najbliższym – we wrocławskim Instytucie. Swoją misję wprowadzała w życie podczas zajęć ze studentami, na seminariach magisterskich i doktoranckich, organizując konferencje naukowe itp.

Małgorzata Komza przez kilkanaście lat była redaktorem naczelnym „Studiów o Książce i Informacji”. Dzięki jej żmudnej pracy i intensywnym staraniom tematyka artykułów publikowanych w tym periodyku wzbogaciła się o zagadnienia związane z nowoczesnymi formami medialnymi, współczesnym rynkiem wydawniczym w Polsce i na świecie, sztuką książki, estetyką druku i typografią. Godne uwagi są także działania badaczki na rzecz środowiska.

Przez wiele lat była zapraszana do jury konkursów edytorskich (m.in. Konkursu na Najtrafniejszą Szatę Edytorską Książki Naukowej odbywającego się w ramach Wrocławskich Targów Książki Naukowej oraz Konkursu PTKW im. Leona Marszałka). Znaczącym wyrazem uznania środowiskowego było przyznanie jej w 2013 roku honorowej odznaki Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek.

Była człowiekiem uczciwym i prawym, życzliwym i pełnym wewnętrznego spokoju. Dla najbliższych współpracowników była zawsze oparciem.

Ewa Repucho